

ณ กาลครั้งหนึ่ง
ที่ ศรีลังกาและอินเดีย
๑๖ - ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๘
[ตอนที่ ๓ มหินตาเล - อานุราชปุระ]

โดย

วันชัย ภู่งาม

ณ กาลครั้งหนึ่ง
ที่ ศรีลังกาและอินเดีย
๑๖ - ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๘
[ตอนที่ ๓ มหินดาละ - อนุราธปุระ]

ขอนอบน้อมแด่พระผู้มีพระภาคอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นั้น

๑๘ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๘ ตื่นเช้าขึ้นมาในวันแรกของการเดินทางมายังเมือง Habarana หลังจากที่ได้เดินทางมาจากกรุงโคลอมโบเมื่อวานนี้ และได้ไปชมอุทยานเมืองเก่า โปโลนนารูวา ซึ่งมีประวัติศาสตร์ก่อนสมัยสุโขทัย และเป็นต้นแบบของอารยธรรมสมัยสุโขทัย หลังจากนั้นได้เข้าเช็คอินที่โรงแรม Aliya Resort ในตอนค่ำ มีฝน

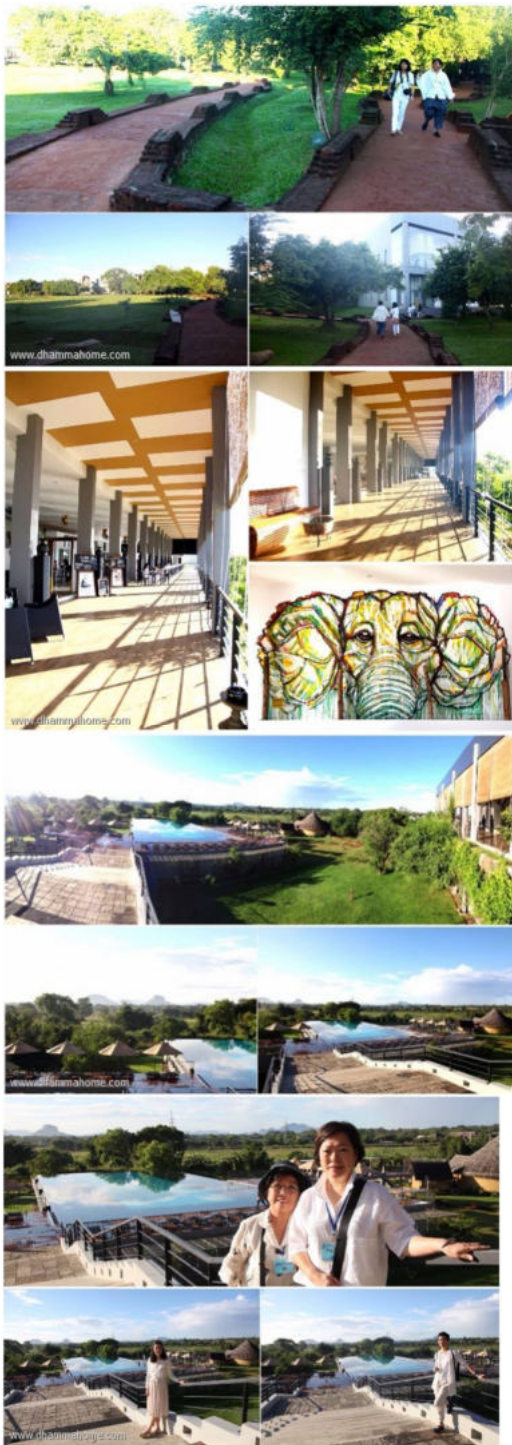

ตกปรอย ๆ ทำให้ไม่สามารถมองเห็นทิวทัศน์ต่าง ๆ ในรีสอร์ทแห่งนี้ได้ นอกจากความใหญ่โตของห้องพักและห้องน้ำ ซึ่งดูอลังการในสไตล์รีสอร์ท ไม่น่าเชื่อว่าศรีลังกาที่มีสภาพเป็นเกาะ มีเนื้อที่ไม่มาก แต่มีรีสอร์ทที่ใหญ่โตมีพื้นที่พักผ่อนต่อหน่วยกว้างขวางไม่ใช่น้อยเลย

ตื่นขึ้นมาตอนเช้า ภาพของรีสอร์ทก็ค่อย ๆ เผยให้เห็นถึงความกว้างขวางร่มรื่น เงียบสงบ เหมาะแก่การพักผ่อนห้องพักมีลักษณะสองชั้น หน่วยละสี่เตียง ห้าง ถ้าจำไม่ผิดตั้งอยู่ในระยะไม่ห่างกันเป็นแนวไปตามสุ่มทุมพุ่มไม้ ดูไม่แออัดห้องพักของข้าพเจ้าอยู่ชั้นบน โปร่งสบายดีมากครับ

เดินจากที่พักมารับประทานอาหารเช้าที่อาคารหลักซึ่งเป็นทั้งแผนกต้อนรับ

ห้องรับประทานอาหารและห้องประชุม ก็ได้พบกับภาพที่ตระการตาตระการใจอย่างที่ไม่เคยคิดมาก่อน กล่าวคือ ได้เห็นภาพของทิวทัศน์ที่กว้างไกลสุดสายตา บริเวณหน้าห้องโถงแผนกต้อนรับ และที่รับประทานอาหารเช้า

ไกลออกไปสุดสายตา มองเห็น
ภูเขาสิททิกิริยา (พระราชวังบนยอดเขา) อัน
ลือชื่อที่พวกเราจะไปชมในวันรุ่งขึ้น ตั้ง
ตระหง่านอยู่ลิบ ๆ เป็นภาพงดงามเหนือ
คำบรรยายใด เพราะบุญที่เคยกระทำไว้แต่
ปางก่อนโดยแท้ ที่ให้ได้มีโอกาสเห็นภาพ
ความงดงามเช่นนี้ โดยไม่รอช้า ในขณะที่
ทุกท่านกำลังสาละวนอยู่กับมื้ออาหารเช้า
ข้าพเจ้ากลับสอดส่ายสายตาค้นหาเหยื่อที่
เดินผ่านมาเพื่อขอให้มาเป็นองค์ประกอบ
ภาพที่น่าตื่นตาตื่นใจนี้ ทั้งที่รู้ว่าเป็นเพียง
สิ่งที่ปรากฏ แต่ก็เพียงแค่มองและแม้แต่

จะคิดว่าเป็นเพียงสิ่งที่ปรากฏ ความคิด
เช่นนั้นก็อาจไม่เกิดขึ้นเลยในขณะนั้นก็
เป็นได้ เพราะกำลังเป็นไปกับการติดขัด
และความอยากที่จะบันทึกภาพแห่งความ
ทรงจำนี้ไว้ก่อนที่จะลืมเลือนไปในเวลาเพียง
ไม่นาน ซึ่งถ้าไม่ได้บันทึกภาพต่าง ๆ ณ เวลา

นั้นไว้ แม้จะบรรยายด้วยคำพูดสักเท่าใดในขณะนี้ ก็เข้าใจว่า ไม่มีทางจะได้เห็นแม้เพียง
ใกล้เคียงเหมือนอย่างที่เห็นจริง ๆ ในขณะนั้นเลย แม้ท่านอาจารย์จะกล่าวคำจริงให้ได้
ฟังบ่อย ๆ ว่า "เห็นเพื่อลืม" ก็ยังชอบที่จะได้เห็นอยู่ดี

"...กว่าจะละลายความเป็นสิ่งหนึ่งสิ่งใดจากสิ่งที่ปรากฏ ก็ต้องเข้าใจจริง ๆ แม้ขณะนี้ที่กำลังเห็นว่า เป็นแต่เพียงสิ่งที่ปรากฏให้เห็นได้ แล้วเติมคำต่อไปอีกว่า "เพื่อลิ้ม" ก็ยังไม่ต้องติดข้อง จะเห็นอะไรก็ตามแต่ จะไปเที่ยวที่ไหน เห็นอะไรก็ตามแต่ เพชรนิลจินดามากมาย สถานที่ต่าง ๆ "เพื่อลิ้ม" แล้วจะเห็นทำไม? แต่ต้องเห็น เห็นใหม่ ๆ นี่คือธรรมะ..."

คัดจากเมนู ธรรมเตือนใจ

เมื่อเริ่มมีความเข้าใจจากการฟังที่มั่นคงขึ้น ย่อมเป็นผู้ที่มีปกติโน้มไปสู่การอบรมเจริญความเข้าใจและเจริญสติ เป็นปกติ เป็นธรรมดา ในชีวิตประจำวัน ผู้ศึกษาธรรมที่มีความเข้าใจธรรมที่ถูกต้อง ย่อมไม่ไปทำในสิ่งที่ผิดปกติ ด้วยความจดจ้อง ด้วยความต้องการ ที่จะรู้ความจริงของสภาพธรรมะ ซึ่งขณะนี้เกิดแล้ว เป็นปกติ แต่ไม่รู้ และหากจะมีความรู้เกิดขึ้นรู้ ความรู้นั้นก็ต้องเกิดขึ้นเองเป็นปกติ ด้วยความเป็นอนัตตา ไม่อยู่ในอำนาจบังคับบัญชาของผู้ใดเลย ที่จะไปทำให้เกิดการรู้ความจริงของสิ่งที่กำลังปรากฏในขณะนี้ ด้วยความเป็นตัวตนย่อมเป็นสิ่งที่เป็นไปไม่ได้ เพราะธรรมทั้งหลายที่กำลังปรากฏในขณะนี้ ทรงแสดงแล้วว่าเป็นอนัตตา บังคับบัญชาไม่ได้ เกิดขึ้นเพราะ

เหตุปัจจัย แล้วดับไปโดยรวดเร็ว และไม่กลับมาอีกเลยในสังสารวัฏ สิ่งที่เกิดขึ้นใหม่ในแต่ละขณะ ๆ นี้ จึงไม่ใช่สิ่งที่เคยเกิดมาก่อน แต่เป็นสิ่งใหม่ ของใหม่ ที่เกิดขึ้นเพราะเหตุ

ปัจจัยใหม่ ในทุก ๆ ขณะ และที่กล่าวว่า เป็นผู้มีปกติอบรมเจริญสติ เจริญความเข้าใจนั้น ความจริงก็หาได้มีใครหรือผู้ใดไปกระทำอาการใด ๆ เพื่ออบรมเจริญให้เกิดขึ้นทั้งสิ้น แต่หมายความว่าถึงธรรมหรือความเข้าใจนั้นเองที่เกิดขึ้นด้วยความเป็นอนัตตาเพราะเหตุปัจจัยจากการได้ฟังพระธรรมที่มั่นคงขึ้นนั่นเอง เพราะเหตุว่า หากไม่มีการได้ฟังความจริงที่ถูกต้อง ความคิด ความพิจารณาในสิ่งที่ถูกต้องจะมาจากที่ไหน?

เมื่อมีความเข้าใจที่ถูกต้อง มั่นคงขึ้นจากการฟัง การศึกษาพระธรรม จึงเป็นบุคคลที่มีชีวิตที่เป็นปกติ อยู่ในโลกของ ทางตา ทางหู ทางจมูก ทางลิ้น ทางกาย และทางใจ ด้วยความเป็นปกติ ด้วยความเข้าใจนั่นเอง ไม่ไปทำสิ่งใดที่ผิดปกติเลย ดังได้กล่าวแล้ว ความเข้าใจหรือปัญญาที่มั่นคงขึ้นจากการฟัง ย่อมยังบุคคลนั้นให้ถึงความอาจหาญ ร่าเริง เพราะรู้ว่าทุกสิ่ง ทุกขณะที่เกิดขึ้นในชีวิต เป็นแต่ธรรม ไม่ใช่เรา

และเกิดขึ้นเพราะมีเหตุ มีปัจจัยที่จะเกิดขึ้น ปัญญาหรือความเข้าใจที่จะเจริญขึ้นได้นั้น ต้องมาจากการฟังและพิจารณาพระธรรมเท่านั้น ไม่มีหนทางอื่น

พระธรรมที่ถูกต้องคิดว่ามีหนทางนั้น มีหนทางนี้ ไปนั่ง ไปเดิน จดจ้องต้องการ ด้วยความเป็นตัวตน ย่อมไม่มีทางที่จะรู้ความจริงของสิ่งที่กำลังปรากฏ ในขณะนี้ได้เลย เพราะเหตุว่าความจริงที่ตรัสรู้และทรงแสดงนั้นมีหนทางเดียวคือ

ทางของปัญญา ความเข้าใจถูก ความเห็นถูกต้อง ในการที่จะรู้ความจริงของสิ่งที่กำลังปรากฏ ในขณะนี้ เท่านั้น และไม่ใช่ด้วยการ "ทำ" แต่ด้วยการ "ฟังและเข้าใจพระธรรม" ที่ได้มีพระมหากรุณาแสดงไว้

ขอเชิญพิจารณาข้อความบางตอนจากกระทู้ "ก่อนจะถึง...สติ-ปฏิฐาน !" (อ่านดีมาก ๆ ครับ)

ผู้ฟัง :

หมายความว่า การศึกษาพระธรรม ยังไม่มากพอที่จะเป็นปัจจัยให้สติระลึกรู้ สติก็ยังไม่วะลึก ? แล้วถ้าหากว่า สติยังระลึกรู้ไม่ได้ ก็ให้ศึกษาพระธรรมต่อไป เพื่อให้เกิดความเข้าใจเพิ่มขึ้น ๆ มีทางเดียวเท่านั้น ?

ท่านอาจารย์ :

ท่านผู้ฟัง ศึกษาพระธรรม เพื่ออะไร?? เพื่อละ ความไม่รู้ ...หรือ เพื่อที่จะ ระลึก ???

ผู้ฟัง :

ท่านอาจารย์ :

เพื่อละ ความไม่รู้ ค่ะ

เพราะฉะนั้น ก็ไม่ต้องเป็นห่วง เมื่อฟังพระธรรมจนกระทั่งเกิด "ความเข้าใจที่มั่นคงจริง ๆ " สติจะไม่ระลึกล่ะ...มีหรือ? แต่ถ้าฟังพระธรรมแล้ว ก็ยังไม่เข้าใจ แล้วจะไประลึกล่ะ...ถูกไหม? ถ้าฟังพระธรรมแล้วยังไม่เข้าใจ...ก็ควรที่จะฟังให้เข้าใจขึ้น ๆ ขณะที่กำลังเข้าใจขึ้น ๆ นั่นคือ "การระลึกล่ะ" เกิดแล้ว เพียงแต่ไม่รู้ ว่า "สภาพธรรมที่มีลักษณะ-ระลึกล่ะ" เกิดแล้ว ! ซึ่ง ใช้ คำเรียกว่า "สติ" แต่ขณะที่กำลังฟังพระธรรมแล้วเข้าใจ ไม่ใช่ ขณะที่กำลังระลึกล่ะ รู้ ตรงลักษณะของสภาพธรรม เพียงแต่ รู้เรื่องของธรรมะ และเข้าใจเรื่องของสภาพธรรมที่ได้ฟัง นี่เป็น "สติ" ขั้นแรก จนกว่า ความเข้าใจ จากการฟังพระธรรม จะมั่นคงจริง ๆ จนกระทั่ง สติ-ขั้นระลึกล่ะ รู้ ตรงลักษณะของสภาพธรรมที่กำลังเกิด-ปรากฏ ซึ่งเป็น "สิ่งที่มีจริง ๆ " ขณะนั้น ก็สามารถที่จะรู้ว่า สิ่งที่มีจริง ๆ นั้น...มีจริงอย่างไร!!!

พระธรรมที่พระผู้มีพระภาคฯ ทรงแสดงเป็นเรื่องของสภาพธรรมที่มีจริง และ กำลังมี ในขณะนี้ด้วย!!! แสดงให้เห็นว่า "ความเข้าใจ" แต่ละระดับ จะมาก หรือ น้อยแค่ไหน ก็ต้องมาจาก "การสะสม" และ "ความเข้าใจ" คือสะสม ความเข้าใจ ในสิ่งที่กำลังมี ในขณะนี้ ทีละเล็กทีละน้อย

รูปปั้นของพระเจ้าเทวานัมปิยติสสะ
และ ยอดพระมหาเศยเจติย์
เอื้อเฟื้อโดยคุณนภา จันทรางศุ
กราบอนุโมทนาครับ

การบันทึกภาพและการเดินทางของคณะฯ ในวันนี้ จะแบ่งออกเป็นสองกระทู้ เนื่องจากเป็นการเดินทางไปในแต่ละสถานที่ ซึ่งมีความสำคัญในทางพระพุทธศาสนา ของประเทศศรีลังกาทั้งสิ้น โดยกระทู้หนึ่งจะเป็นการบันทึกภาพและกิจกรรมของคณะฯ ที่ เดินทางไปยัง มหินตาเล พระเจติย์ภูปาราม และต้นพระศรีมหาโพธิ์ ซึ่งการเดินทางเข้าสู่ สถานที่สำคัญ ๆ ในครั้งนี้ มีการแนะนำขบวนด้วยดนตรีปี่กลองประโคมอย่างอลังการ เป็นที่ประทับใจและเกื้อกูลแก่การน้อมไปในกุศลศรัทธาที่ปิติซาบซ่านยิ่งครับ

สถานที่แรกที่ไป คือ มหินตาเล เป็น สถานที่ที่สำคัญสูงสุดแห่งหนึ่งของประเทศ ศรีลังกา ตามประวัติโดยย่อมีว่า หลังการทำ สงครามครั้งที่ ๓ ณ วัดโคศการาม แขวงเมือง ปาฏลีบุตร ประเทศอินเดีย ในสมัยของพระเจ้า อโศกมหาราชแล้ว พระองค์ได้ส่งพระธรรมทูตไป เผยแพร่พระพุทธศาสนามากที่สุดถึง ๙ สาย ด้วยกัน

ในสายที่ ๘ ได้ส่งพระโสณะ พระอัสสระ ไปยังแคว้นสุวรรณภูมิ (นครปฐม) สายที่ ๙ ได้ส่ง

พระราชโอรสของพระองค์ ที่เป็นพระ
อรหันต์ คือ ท่านพระมหินทเถระ พร้อมด้วย
บริวาร เดินทางมาจากเมืองปาฏลีบุตร โดย
การเหาะมาลงยังยอดเขาหินสูงหัวโล้นก้อน
ใหญ่ที่สูงชัน โดยปรากฏแก่สายตาของพระ
เจ้าเทวนัมปิยติสสะ กษัตริย์ผู้ครองประเทศ
ศรีลังกาในขณะนั้น ได้ทรงเห็นถึงปาฏิหาริย์
เพื่อถึงการเลื่อมใส มีการสร้างเจดีย์บรรจุ
พระธาตุของพระมหินทเถระไว้ ๒ องค์ โดย
ครั้งนี้ ทางคณะฯ ได้ร่วมกันน้อมบูชาด้วย
การถวายผ้าห่มเจดีย์องค์เก่า ที่ตั้งอยู่
บริเวณใกล้เคียงกับพระมหาเสยเจดีย์ที่
บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ (พระนลาฏ-
กระดูกส่วนหน้าผาก) ของพระอรหันต์
สมาสัมพุทธเจ้า บนนยอดเขา

หลังจากที่ได้ร่วมกันถวายผ้าห่มเจดีย์ที่บรรจุพระธาตุของพระมหินทเถระเสร็จ
แล้ว ทางคณะฯ ได้เดินทางไปกราบสักการะและถวายผ้าห่มพระเจดีย์ปูราม ซึ่งเป็น
พระเจดีย์ที่สำคัญที่สุดในประเทศศรีลังกา กล่าวคือ เป็นพระเจดีย์ที่บรรจุพระรากขวัญ
เบื้องขวา (กระดูกไหปลาร้า) ของพระอรหันต์สมาสัมพุทธเจ้า และเป็นเจดีย์องค์แรก

ทางพระพุทธศาสนาในประเทศศรีลังกา สร้างโดยพระเจ้าเทวานัมปิยติสสะ ในราวปี พุทธศักราช ๓๐๐ จากนั้นในตอนบ่าย ท่านอาจารย์พร้อมคณะฯ ได้เดินทางไปสักการะ ตันพระศรีมหาโพธิ์ โดยกระทุ้งนี้จะจบลงด้วยภาพการเดินทางไปเจริญกุศลที่ตันพระศรี มหาโพธิ์ แห่งนี้ สำหรับการเดินทางไปเจริญกุศล ณ พระมหาเจดีย์รวันเวลิสยะ ในบ่าย ของวันนี้ จะได้นำเสนอเป็นอีกกระทุ้งหนึ่งต่างหากครับ

อันดับต่อไปนี้ ขออนุญาตนำเสนอภาพกิจกรรมของคณะฯ ณ มหินตาเล พระ เจดีย์อุปาราม และตันพระศรีมหาโพธิ์ โดยจะขอ นำความ การสนทนาธรรมในตอนเช้า ที่ ท่านอาจารย์และคณะฯ บางส่วนอยู่สนทนาธรรมที่โรงแรม Aliya Resort ซึ่งเป็นตอนต่อ เนื่องมาจากการสนทนาที่ได้นำเสนอแล้วในสองกระทุ้งแรก โดยในตอนนี้ ท่านสนทนากัน ต่อในเรื่องของความคิดของบุคคลที่ไม่เข้าใจธรรมะ ที่เข้าใจว่า "เลือกได้" ส่วนที่ว่า จะ เลือกอะไรได้ หรือ ไม่ได้ประการใด ขอเชิญพิจารณาข้อความการสนทนานะครับ

อ.อรรณพ :

ท่านอาจารย์ครับ เป็นเรื่องที่ยากเย็นแสนเข็ญ เพราะว่า อยู่ด้วยความ เป็นเรา ที่คิดว่าเลือกได้ คิดแบบไม่รู้ว่าจะเลือก ได้ ก็คิดว่า เดียวเราจะเลือกอะไร เมื่อกี้ นี้ พี่แ้วก็ประเด็น

ดิฉันคิดว่า จะไปมหินตาเล หรือ จะอยู่สนทนาธรรมะ
เราก็ตัดสินใจอยู่ที่นี้ ก็เหมือนกับเลือก หรือว่า ในชีวิต
ประจำวัน รับประทานอาหารเมื่อเช้า อาหารเยอะครับ
ท่านอาจารย์ เลือกดู หลายอย่าง

ท่านอาจารย์ :

ค่ะ แล้วถ้าไม่มีชา ไปมหินตาเลได้ไหม?

อ.อรรณพ :

(หัวเราะ) เพราะมีเหตุปัจจัยให้เป็นอย่างนั้นจริง ๆ
เพราะฉะนั้น อยู่กับความเป็นเรา แล้วก็เป็นตัวตนที่คิดว่า
เราจะเลือกโน้น เลือกนี้ได้ แล้วพอมีเหตุปัจจัยที่เป็นไป
ในทางที่ไม่ปรารถนา ก็เกิดความเดือดร้อน

ท่านอาจารย์ :

อย่างนี้ดีกว่า ดูสิได้ไหม? เลือกเป็นคนดี เลือกไม่มีกิเลส
เลือกได้ไหม? เลือกเป็นคนดี เลือกทำความดี เลือกไม่มี
กิเลสเลย เลือกได้ไหม?

อ.อรรณพ : คงอยากเลือกกันนะครับ (หัวเราะ) แต่ก็รู้ว่าเป็นไปไม่ได้!!!

ท่านอาจารย์ : ไม่มีทางเลย!!! ทุกอย่างต้องเป็นไปตามเหตุ ตามปัจจัย!!!

อ.อรรณพ : เลือกเป็นพระอรหันต์ อย่างนี้ก็ได้

ท่านอาจารย์ : ค่ะ เลือกได้ไหม?

อ.อรรณพ : ไม่อยู่ในฐานะท่านอย่างนั้น

เจดีย์ที่บรรจุพระธาตุ
ของท่านพระมหินทเถระ

คุณฟองจันทร์ : ท่านอาจารย์คะ ในส่วนที่หนูเลือก ตัดสินใจที่จะมาฟังธรรม แทนที่จะไปที่โน่นนี่ มันมีส่วนเกี่ยวข้องกับการสะสมมาแต่ชาติปางก่อนไหม? ที่ว่าเราจะต้องฟังธรรม หรือว่าเราจะต้องทำอย่างนี้ ไม่ว่าจะเป็นอย่างใดก็ตามแล้วแต่จะต้องมีการสะสม นอกจากเหตุปัจจัยแล้วจะต้องมีเรื่องของ การสะสมมาเกี่ยวข้องด้วย ใช่ไหมคะ?

ท่านอาจารย์ :

ตราบไตที่ยังไม่รู้ว่าจะไม่มีเราแต่มีจิต มีเจตสิก เห็นไหม? ลึกลงไปอีกแล้ว แล้วก็จิต เจตสิก ที่เป็นกุศลก็มี ที่เป็นอกุศลก็มี ที่เป็นผลของกุศล อกุศล ก็มี ที่ไม่ใช่ผลของกุศล และ อกุศล ก็มี นั่นคือความลึกซึ้งอย่างยิ่งว่า ฟังแล้วอย่าเพิ่งคิดว่าเราเข้าใจธรรมะ เพียงแต่ว่า เหมือนเด็กแรกเกิด กว่าจะสามารถพูดได้ ฟังได้ รู้เรื่อง เข้าใจได้ ก็ต้องอาศัยกาลเวลา ถึงจะไม่ประมาทในความเป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

เพราะส่วนใหญ่ คำถามจะมาแบบ เหมือนกับว่า ตอบได้เสร็จแล้ว จบแล้ว ใช่ไหม? แต่เห็นไหม ถ้าหยั่งลงไปก็ลึกขึ้นว่า จิตประเภทไหน? และจิตที่กำลังเห็นเดี๋ยวนี้ ต่างกับจิตที่คิดแล้ว นี่ก็ลึกซึ้งไปทุกขณะจิต ซึ่งเร็วสุดที่จะประมาณได้ ขอเชิญคุณนิภัทรค่ะ

อ.นิภัทร :

เลือกไม่ได้ครับ ทุกสิ่งทุกอย่างที่จะเกิด เขาก็เกิดตามเหตุตามปัจจัยของเขา ที่จะเลือกให้เป็นอย่างนั้นอย่างนี้ ตามที่เราอยากให้ เป็น ถ้าเป็นไปได้ ก็ต้องเป็นนิจจัง (เที่ยง) แต่มันไม่มี นิจจัง สุขัง มีแต่พระนิพพาน พระนิพพานเป็น

สุข และ เป็นนิจจัง เทียง สุขัง เป็นสุข อนัตตา เป็น
อนัตตา ไม่ใช่ตัวตน นี่เป็นลักษณะของพระนิพพาน

แต่สังขตธรรม คือ รูปธรรม นามธรรม ก็ต้องเป็น อนิจจัง
ไม่เที่ยง และ เป็นทุกขัง ทุกข์ แล้วก็อนัตตา ไม่ใช่
ตัวตน อนัตตานี้เป็นทั้งสังขตธรรมและอสังขตธรรม เป็น
ทั้งของที่เปลี่ยนแปลงได้และของที่ไม่เปลี่ยนแปลง นี่เป็น
ธรรมดา

ก่อนอื่น ทุกคนก็ต้องหันมาศึกษาตัวเราให้เข้าใจ ว่ามี
จริง ๆ หรือเปล่า? ที่เรายึดมั่นถือมั่น ว่าเรา ว่าเขา คนนั้น
คนนี้ ที่เรายึดอยู่นี้ ใครมาว่า หรือ ใครมาพูด เราไม่ชอบ
เราก็โกรธ อะไรอย่างนี้ เป็นเราจริง ๆ หรือเปล่า? ที่ต้อง
เป็นไปอย่างนั้น ตามอำนาจของกิเลส ที่จริงไม่มีเราจริง ๆ
ตามธรรมนี้ ไม่มี ที่มันนั้นเป็นเรื่องหลอก ๆ สมมุติบัญญัติ
เราคิดไปเอง เราคิดไปเอง!!! ที่จริงแล้ว ไม่มี ตา ก็เห็นแค่
"สี" หู ก็ได้ยินแค่ "เสียง" จมูก ก็ "ได้กลิ่น" ลิ้น ก็ "รู้รส" กาย
ก็ "กระทบสัมผัส" เย็น ร้อน อ่อน แข็ง เป็นปรมัตถธรรม
ตา หู จมูก ลิ้น กาย เป็นปรมัตถธรรม เป็นธรรมที่มีอยู่จริง

แต่ว่าหลังจากนั้น ตาเห็นแล้ว ใจคิด ไม่ใช่แค่เห็น หูได้ยิน ใจก็คิด จมูกได้กลิ่น ใจก็คิด ลิ่นรู้รส ใจก็คิด กายถูกต้อง สัมผัส ใจก็คิด เรื่องใจเป็นเรื่องใหญ่ ทุกสิ่งทุกอย่างอยู่ที่ใจ

ท่านอาจารย์ :

อ.ธิดารัตน์ :

คุณธิดารัตน์ เลือกอะไรหรือเปล่าคะ?

ทั้ง ๆ ที่ทราบว่า การที่จะเลือกอะไร ก็เป็นไปตามเหตุตามปัจจัย แต่เวลาที่เรารู้สึกลังเล จะอย่างนี้ดี หรือว่า จะอย่างนี้ดี ก็เป็นเรื่องปกติค่ะ ท่านอาจารย์ แต่การที่จะตัดสินใจที่จะทำอะไร ก็เหมือนกับตัดสินใจ ไม่ใช่ความ เป็นเราตัดสินใจ แต่มีเหตุมีปัจจัยให้ตัดสินใจ ที่จะเป็นไปในขณะต่าง ๆ

ท่านอาจารย์ :

อ.สงบบ :

ค่ะ ไม่มีเราที่เลือก แล้วมีอะไรคะ? คุณสงบบ

ไม่มีเราที่จะเลือก ก็เป็นสภาพของธรรมชาติที่ปรากฏตามธรรมชาติ ตามปกติ ตามความเป็นจริง แต่ ปุณฺณชนผู้ไม่ได้ สดับ จะยืน เดิน นั่ง นอน คิด พุด โกรธ พอใจ ดีใจ เสียใจ

เป็นเรื่องของเราทั้งนั้นเลย มีแต่เราทั้งหมดเลย เพราะอะไร? เพราะว่า ไม่รู้ตามความเป็นจริง ว่าแต่ละขณะ ไม่มีเรา ปุณฺณชน ย่อมแย้งกับพระพุทฺธพจน์ คือ แย้งกับธรรมะ เพราะแต่ละขณะที่ปรากฏ ไม่มีเราในนั้นเลย ไม่ว่าจะเป็นได้ ยิน ได้กลิ่น นึกคิด อะไรก็แล้วแต่ ตามที่ท่านอาจารย์เคย นำพวกเราเข้าไปสู่สภาวะที่เป็นจริง คือ สภาวะธรรมที่เป็นจริง ไม่มีเราเลย!!!

แต่ปุณฺณชนทั้งหลายทั้งปวง คิดว่าเป็นเรา คือ ยึดว่าเป็นเรา ทั้งหมดเลย ไม่มีตรงไหนเลยที่ไม่เป็นเรา ก็แย้งกับความ เป็นจริงที่เป็นสภาวะธรรมที่ปรากฏแต่ละขณะ สิ่งที่ดี ตามมาก็ดูเหมือนว่า เราเลือกได้!!! เป็นเราเลือกได้ แล้วก็ ได้บ้าง ไม่ได้บ้าง ก็เป็นเราอีกเหมือนกัน แต่แท้ที่จริงก็คือ สภาวะไม่มีสิ่งที่เลือกได้ แต่เป็นสิ่งที่เกิดแล้วก็ดับ แต่ละ ขณะไม่มีเราเลย จะมีเราได้อย่างไร เพราะว่า ดับแล้ว ก็ หหมดไปแล้ว ก็หายไปแล้ว ลึนไปแล้ว แต่ละขณะ ไม่ว่าจะเป็น เห็น ได้ยิน ได้กลิ่น ลิ้มรส ถูกต้องสัมผัส ไม่มีเรา

แต่ ด้วยความไม่รู้ จึงเป็นเรา ทั้งหมด ความทุกข์เกิดขึ้น
อยู่ตรงนี้ได้ตามโลภะ ก็ดีใจ ไม่ได้ตามโลภะ โทสะเกิด ก็
ไม่พอใจ ทั้งดีใจ ทั้งเสียใจ เป็นเราทั้งหมดเลย แต่แท้ที่
จริงแล้ว พระธรรมคือไม่มีเรา เป็นจิต เป็นเจตสิก เป็น
สภาวะธรรม ที่เกิดแล้วก็ดับ และทุกคนก็เป็นเช่นนั้น ไม่ว่า
ใครก็แล้วแต่ ทุกคนก็มีทั้งจิต และ เจตสิก กับ รูป ไม่ว่า
จะเป็นผม เป็นท่านทั้งหลายก็เป็นเช่นนั้น และรวมลงก็เป็น
รูปกับนาม ก็คือเป็นเช่นนั้น และสภาวะที่เกิดแล้วก็ดับ ไม่มี
เหลืออยู่เลย ก็เป็นเช่นนั้น

ฉะนั้น สภาวะที่เป็นเช่นนั้น เป็นจริง ๆ แต่ขณะเดี๋ยวนี้นี้
แหละ นั่นคือพระธรรมที่เป็นจริง เป็นสภาวะที่เป็นเช่นนั้น
จริง ๆ แต่ปัญหานั้น ไม่ได้เข้าใจอย่างนี้ จึงมีความจำเป็นที่
จะต้องสดับพระธรรม ว่าสภาวะที่เป็นจริงแต่ละขณะนั้น
ไม่มีเราอย่างไร ทำไมจึงมีเรา ทำไมจึงไม่มีเรา อันนี้เป็น
สภาวะที่จะต้องเข้าใจสภาวะที่จริง ๆ ที่เป็นของจริง ที่
พระพุทธรูปทรงแสดงไว้ ก็คงต้องใช้เวลา แม้คนพูด ก็
ยึดมั่นว่าตัวเองพูด แม้คนฟัง ก็ยึดมั่นว่าตัวเองฟัง แม้ไม่
พูดคำว่ายึดมั่น แต่ทั้งหมด ทั้งหลายทั้งปวงเหล่านั้น เป็น
เราทั้งหมดเลย นี่คือ ทุกข์เกิดขึ้น เพราะ มีเรา ไม่รู้ว่า เรา
ไม่มี ไม่รู้ว่า เรา คือ ธรรมะ อย่างไร

- คุณพรทิพย์ : ท่านอาจารย์กล่าวว่า เลือกที่จะหมดกิเลสไม่ได้ แต่ก็
สะสมหนทางที่จะดับกิเลสได้นี้คะ
- ท่านอาจารย์ : ค่ะ แต่ถ้าไม่มีปัจจัยในขณะนั้น ที่จะเป็นปัญญา ปัญญา
ก็เกิดไม่ได้ ถ้าไม่สะสมกิเลส ก็ต้องสะสมปัญญา ใช่มั้ย?
- คุณพรทิพย์ : ใช่ค่ะ
- ท่านอาจารย์ : แล้วเลือกที่จะให้ปัญญาเกิด ได้ไหม?
- คุณพรทิพย์ : ก็เลือกไม่ได้อีกคะ
- ท่านอาจารย์ : ก็ต้องค่อย ๆ ฟังพระธรรม จนกระทั่งค่อย ๆ เข้าใจขึ้น!!!
- คุณพรทิพย์ : แล้วการที่มาฟังพระธรรมนี้ เลือกหรือเปล่าคะ?
- ท่านอาจารย์ : มีจิตหรือเปล่า?
- คุณพรทิพย์ : มีค่ะ
- ท่านอาจารย์ : มีกุศลจิตไหม? มีอกุศลจิตไหม?
- คุณพรทิพย์ : มีค่ะ
- ท่านอาจารย์ : เพราะฉะนั้น ฟังพระธรรม เป็นจิตประเภทไหน?
- คุณพรทิพย์ : เป็นกุศลจิตค่ะ
- ท่านอาจารย์ : แล้วไม่ฟัง เป็นจิตประเภทไหน?
- คุณพรทิพย์ : อกุศลจิต ค่ะ
- ท่านอาจารย์ : เพราะฉะนั้น ใครเลือกหรือเปล่า?
- คุณพรทิพย์ : ไม่มีใครเลือกค่ะ

ท่านอาจารย์ :

แม้แต่กุศลจิตจะเกิด ก็ต้องมีเหตุปัจจัย อกุศลจิตจะเกิด ไม่ใช่ใครจะไปพยายามให้เกิด แต่ก็มีปัจจัยที่จะเกิด โดยไม่อยากจะให้เกิด เพราะฉะนั้น ทุกอย่าง ทรงแสดงความ เป็นปัจจัย แต่ก่อนที่จะถึงความเป็นปัจจัย ก็ต้องรู้ว่า เป็น อะไรที่ไม่ใช่เรา ก่อน

คุณพรทิพย์ :

ดังนั้น ขึ้นต้นก็ต้องเข้าใจในความเป็นแต่ละหนึ่งของ ธรรมะก่อน

ท่านอาจารย์ :

ทุกคำ ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นคำของปัญญา ทั้งหมด ไม่มีอวิชาที่จะทำให้กล่าวคำนั้นเลย เพราะ ฉะนั้น ทุกคำ เกิดจากปัญญา ที่ผู้ฟังได้ยินแล้ว ไม่ใช่ ได้ยินแล้วผ่านไป แล้วก็ไม่สนใจ แม้แต่คำว่า ธรรมะ จะ สอดคล้องกับที่เรากล่าวถึงทั้งหมดเมื่อคืน คือ สิ่งที่มีจริง

...เพราะฉะนั้น ที่เราพูดเมื่อคืนนี้แต่ละท่าน เป็นสิ่งที่มีจริง
แต่ว่า เพราะไม่มีความเข้าใจว่า เป็นธรรมะ ไม่คุ้นเคยกับ
คำนี้ ก็เป็นคำของแต่ละคนไป แต่ถ้าย้อนกลับไป ทั้งหมด
เป็นธรรมะ คิด ก็เป็นธรรมะ ถ้าไม่มีใจ ไม่มีจิต จะมีการ
คิดได้ไหม? ก็ไม่ได้ ใช่ไหม? ก็เลสทั้งหลาย ถ้าไม่มีจิต ไม่
มีใจ ก็มีไม่ได้ เพราะฉะนั้น แต่ละอย่าง ที่เราได้ยิน ได้
ฟัง ต้องฟังแล้ว ฟังอีก...

...ขณะนี้ สิ่งที่กำลังปรากฏให้เห็นเดี๋ยวนี้ เป็นธรรมะหรือ
เปล่า? เห็นไหม? เราตอบได้ ว่า เป็นธรรมะ แต่ก็เป็นคน
นั้น คนนี้ เห็นไหม? ได้ยินเพียงคำว่า ธรรมะ เข้าใจ
ความหมายว่า ธรรมะ หมายถึงความถึง สิ่งที่มีจริง เห็น มี
จริง สิ่งที่ปรากฏให้เห็นก็มีจริง หลับตาแล้วไม่มีสิ่งที่
ปรากฏให้เห็น คนนั้น คนนี้ ก็ไม่มี เวลาหลับตา แต่พอ
เห็นก็ เป็นธรรมะ หรือ เป็นเรา หรือ เป็นใคร...

...เพราะฉะนั้น แม้แต่คำว่าธรรมะคำเดียว ประมาทไม่ได้
เลย ต้องถึงที่สุดของพระธรรม คือ ธรรมทั้งหลาย เป็น
อนัตตา ไม่ใช่เรา และ ไม่ใช่สิ่งหนึ่งสิ่งใด ที่เที่ยง ขณะนี้ ที่
เข้าใจว่าเป็นเรา คือ "เห็น" ที่เข้าใจว่าเป็นเรา คือ "ได้ยิน"
ที่เข้าใจว่าเป็นเรา คือ "คิด" เพราะลืมคำว่าธรรมะ ก็เรา
เห็น เราคิด เราเข้าใจ แต่พอกลับไปหาความเข้าใจว่าเป็น
ธรรมะ ก็คือว่า เห็น ไม่ใช่เรา เป็นสิ่งที่มีจริง ได้ยิน ไม่ใช่
เรา เป็นสิ่งที่มีจริง คิด ไม่ใช่เรา เป็นสิ่งที่มีจริง สุข ไม่ใช่
เรา เป็นสิ่งที่มีจริง...

...เพราะฉะนั้น กว่า "คำเดียว" ที่ได้ยิน จะเป็นคำที่ไม่ลืม
ไม่ว่าอะไรจะเกิดขึ้นก็รู้ว่า นั่นคือสิ่งที่มีจริงชั่วคราว แส่น
สั้น แล้วก็หมดไป เพราะฉะนั้น ธรรมะ คำเดียว จะทำให้

ถึงการดับกิเลส ถึงความเป็นพระอรหันต์ เพราะไม่เหลืออะไรเลย ที่จะเป็นเรา!!! แต่คำนี้ ได้ฟังน้อย ใช่มั้ย? "ธรรมะ" คู่กันเคยกับคำอื่น คุณธีรพันธ์ เลือกอะไรหรือเปล่าคะ?...

อ.ธีรพันธ์ :

จริง ๆ แล้ว ก็เลือกที่จะมาสนทนาธรรม แต่ว่า เพราะความไม่รู้ จึงคิดว่าเป็นเรา แต่จริง ๆ แล้วก็เป็นสภาพธรรมะ ซึ่งเป็นสภาพธรรมะซึ่งละเอียดเข้าไปอีก ไม่ว่าจะเป็นกุศลจิต ก็มีเจตสิกที่เกิดร่วมด้วยก็คือ ฉันทะเจตสิก เพราะว่า ฉันทะ เป็นความใคร่ที่จะกระทำ ไม่ใช่เราที่จะกระทำ แต่เป็นลักษณะของพอใจที่จะเป็นไปในกุศล พอใจที่จะเป็นไปในการฟังธรรมะ ศึกษาธรรมะ เพื่อความเข้าใจ

คือ อย่างไรก็ดีแล้วแต่ ทั้งหมด เป็นธรรมะ แต่ว่า เมื่อไม่รู้ จึงเป็นเรา เป็นเราที่มานั่งสนทนาที่นี่ แล้วอกุศลก็เกิดได้มากด้วย มีการเปรียบเทียบว่า คนที่ไม่ได้มาสนทนาที่นี่ ไปที่อื่น อาจจะคิดว่าเขาเป็นอกุศลก็ได้ นี่คือ ความไม่รู้ทั้งหมดเลย

ผู้ที่ไม่ได้มาสนทนารธรรมะที่นี้อย่างเช่นวันนี้ ก็ไปดื่มหินดาเล ก็เป็นอีกสถานที่หนึ่ง ที่เป็นสมัยที่พระมหินทเถระซึ่งมาเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่ศรีลังกาเป็นครั้งแรก ก็เป็นการเจริญกุศลของผู้ที่ใคร่ที่จะไปที่นั่น จริง ๆ แล้วก็ไม่ใช่เรา ทั้งนี้ทั้งนั้น ถ้าไม่อาศัยการฟังพระธรรม ก็คิดว่า เป็นเรา แต่จริงแล้ว เป็นธรรมะทั้งหมดเลย แต่ว่าไม่รู้ จึงไม่รู้ว่าเป็นธรรมะ

ท่านอาจารย์ :

ที่จริงแล้ว ก็เป็นชีวิตประจำวัน ถ้าเราได้เข้าใจขึ้น เช่น ใครเคยไปมหินดาเลแล้วบ้าง? ใครยังไม่เคยไปมหินดาเล ความจริงใครจะรู้? อาจเคยอยู่ที่มหินดาเลมาแล้วหลายปีก็ได้ แต่พอถึงวันนี้ เป็นคนนี้จะไปดูมหินดาเล

...เพราะว่า เราจะรู้ได้อย่างไร? ว่าชาติก่อน เราเป็นใคร? อยู่ที่ไหน? ไม่ต้องไปดูมหินดาเล แต่อยู่แถวนั้น ก็ได้ ไช้ไหม? เห็นอยู่แล้วทุกวัน แต่พอถึงชาตินี้ ใหม่หมดเลย คนเก่าไม่เหลือเลย...

...เพราะฉะนั้น ให้ทราบว่า เราจะเป็นคนนี้เพียงชาตินี้ ชาติเดียว จะกลับมาเป็นคนนี้อีกไม่ได้เลย เพราะว่า เหมือนกับชาติก่อน เราเคยเป็นใคร อยู่ที่ไหน ก็ไม่รู้ แต่พอถึงชาตินี้ ไม่รู้จักเลย คนก่อนเป็นใคร ทำอะไร อยู่ที่ไหน เกิดที่ไหน ไปที่ไหน ก็ไม่รู้ รู้เฉพาะชาตินี้...

...อีกไม่นาน ไม่นานเลย เพราะอะไร? ใครก็ไม่ว่า
เมื่อไหร่จะเป็นคนอื่น ต่อจากคนนี้ หหมดสิ้นความเป็น
บุคคลนี้ โดยสิ้นเชิง จะกลับมาอีกไม่ได้เลย...

...เพราะฉะนั้น ชาติก่อนเคยอยู่มหินดาลา เคยสนุกสนาน
อย่างไร และยังเป็นในสมัยที่พระมหินทเถระ โอรัสของ
พระเจ้าอโศก ซึ่งท่านเป็นพระอรหันต์ ได้ถึงเวลาสมควรที่
จะเผยแผ่พระธรรมที่ศรีลังกา ท่านก็ได้มาที่นี่ เราก็
อาจจะอยู่แถวนี้ก็ได้ เพราะฉะนั้น ชาตินี้ ใครเคยมา
มาแล้วก็ครั้ง ใครไม่เคยมา แต่ชาติก่อน ใครจะรู้?...

...ก็เป็นเรื่องธรรมดาจริง ๆ ว่าไม่มีเรา แต่มีธรรมะ กุศล
ใดๆ ที่เคยเกิด ไม่ได้หายไปไหนเลย สนใจที่จะฟังธรรมะ
สนใจที่จะมาเมืองศรีลังกาหลาย ๆ เมือง ก็ตามการสะสม
แต่ละคนก็เป็นแต่ละหนึ่งจริง ๆ แล้วหมดเลย ไม่เหลือเลย
จำอะไรอีกก็ไม่ได้เลย เพราะเหตุว่า เป็นคนใหม่แล้ว...

..."ทำดี เข้าใจธรรมะ" เป็นสิ่งที่มีค่าที่สุดในชีวิต เพราะว่า
เลือกไม่ได้ และกิเลสก็ไม่อยู่ในอำนาจบังคับบัญชา ไม่ให้
เกิดก็ได้ แต่ฟังพระธรรมได้ ถ้าเห็นค่าของพระธรรม อยู่
ตรงจุดนี้ จุดเดียว...

...ใครที่เห็นประโยชน์สูงสุดของชีวิต ว่ากิเลส เอาไปทำไม
เยอะ ๆ กุศลก็น้อย แล้วปัญญาจะเกิดได้ก็ต่อเมื่อได้ฟัง
พระธรรม ซึ่งจะติดตามไป เหมือนบุคคลในครั้งอดีต สมัย
พระมหินทเถระ ที่ท่านมาเผยแผร์ เขากล่าวว่า ทัวทั้ง
ประเทศศรีลังกา มีรอยเท้าพระอรหันต์ ก็เป็นไปได้ แต่
ต้องเป็นไปได้ ด้วยปัญญา ไม่ใช่อยากเป็น พยายามไป
ทำให้เป็น ซึ่งเป็นไปไม่ได้เลย เพราะเหตุว่า ไม่มีความ
เข้าใจสภาพธรรมะ ที่กำลังปรากฏ!!!...

...เพราะฉะนั้น จะรู้ว่า คำไหนเป็นคำของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ต้องกล่าวถึงสิ่งที่มีจริง เดี่ยวนี้ มิฉะนั้นแล้ว คำของใครก็ไม่รู้ จะให้เข้าใจอะไร ในเมื่อไม่ใช่เดี่ยวนี้ จะให้เข้าใจสิ่งที่หมดไปแล้ว ไม่เหลือเลย หรือจะให้เข้าใจสิ่งที่ยังไม่เกิดขึ้น ก็เป็นไปไม่ได้ แต่คำของพระองค์ ก็คือกล่าวถึงสิ่งที่กำลังมีเดี่ยวนี้ แล้วแต่จะคิด จะใส่ใจ จะสนใจ จะเข้าใจ ก็ต้องเป็นคำที่ทำให้เข้าใจสิ่งที่มีจริงเดี่ยวนี้!!! ซึ่งจะทำให้เข้าใจสิ่งที่ผ่านไปแล้วในอดีต และสิ่งที่ยังไม่เกิดขึ้นในอนาคต...

...เพราะวันนี้เห็น เมื่อวานเห็นหรือเปล่า? "เห็น" พรุ่งนี้เห็นไหม? พรุ่งนี้ก็จะเห็น แต่จะเห็นหรือไม่เห็นนั้นอีกเรื่องหนึ่ง แต่ถ้าจะมีพรุ่งนี้ก็คือว่า มีเห็นอีก มีได้ยินอีก มีคิดนึกต่างกันไป เป็นแต่ละหนึ่งขณะ แต่ก็มีเพียง ๖ ทาง คือทางตา ถ้ากรรมให้ผลเพียงแค่เกิดมาแต่ไม่ให้เห็น จะมี

ประโยชน์อะไร เพราะว่า เห็น มีทั้งสิ่งที่น่าพอใจ และ สิ่ง
ที่ไม่น่าพอใจ เป็นผลของกรรมที่เลือกไม่ได้ ทางหู เกิดมา
แล้วก็ต้องได้ยิน ไม่ใช่คนหูหนวก มีโสตปสาท ซึ่งกรรมทำ
ให้เกิดขึ้นเป็นรูปที่อยู่กลางหูซึ่งมองไม่เห็น แต่เป็นรูปที่
สามารถกระทบเสียงได้...

...เพราะฉะนั้น ขณะนี้ที่เสียงปรากฏ ให้รู้ว่า ต้องมีรูปใน
ตัว ซึ่งกรรมเป็นปัจจัย ทำให้สามารถกระทบเสียง และ
ขณะที่ "จิต" กำลังได้ยินเสียง ไม่ใช่เรา แต่ว่าเป็นผลของ
กรรมที่ทำให้ได้ยินเสียงนี้ เพราะเสียงมีหลายเสียง เสียง
ฟ้าร้องมี เสียงดนตรีมี เสียงดัง เสียงเบา เสียงเพราะ
เสียงไม่เพราะ กรรม ทำให้จิตเกิดขึ้น รู้สิ่งที่ได้ ได้ยินเสียงที่
เพราะ เพราะเป็นผลของกุศลกรรมที่ทำไว้ นอนหลับสนิท
ฟ้าร้อง ตื่น เกิดขึ้นได้อย่างไร? ใช่ไหม? คนช่าง ๆ นอน
หลับสนิท (หัวเราะ) แต่คนนี้ตื่นขึ้น ได้ยินเสียงฟ้าร้อง ใคร
ทำ? ไม่มีใครทำอะไรเลยทั้งคืน เป็นเรื่องของธาตุ เป็น
เรื่องของธรรมะ เป็นเรื่องของจิต เจตสิก ซึ่งถึงเวลาที่
จะต้องเกิด ก็ต้องเกิด!!!...

...เมื่อวานนี้ ดิฉันหกล้ม ใครกันผลของกรรมได้? อุตส่าห์อยู่ข้าง ๆ กันตั้งหลายคน ดูแลอย่างดี แต่ถึงเวลาแล้ว ไม่มีใครที่จะช่วยได้เลยทั้งสิ้น เมื่อถึงเวลาของกรรม ที่จะทำให้เกิดก็ต้องเกิด เห็นชัดอย่างนี้ว่า ไม่มีใครบันดาลได้เลย นอกจากกรรมที่ได้ทำแล้ว และการให้ผลของกรรม ก็นอกจากขณะที่เกิด แล้วก็ต้องดำรงชีวิตต่อไป ยังจากโลกนี้ไปไม่ได้ เพราะกรรมยังไม่สิ้นสุด ก็จะต้องมีการเห็น การได้ยิน การได้กลิ่น การลิ้มรส การรู้สิ่งที่กระทบสัมผัส ถ้าขณะใดที่กระทบสิ่งที่แข็ง นั่นคือผลของอกุศลกรรม ถ้าขณะใด ภายกระทบสิ่งที่น่าพอใจ ขณะนั้นก็เป็ผลของกุศลกรรม

ถ้าเข้าใจถูก จะทำกุศลเพิ่มขึ้นไหม? ทุกอย่าง และโดยเฉพาะก็คือว่า มีโอกาสได้เข้าใจธรรมะ เพราะว่า ถ้าเป็นกุศลอื่น ก็ทำให้เกิดดี เห็นดี ได้ยินดี ชั่วคราว แล้วก็จากโลกนี้ไป แต่ว่า ถ้าเข้าใจธรรมะ ก็จะสะสมความเข้าใจนี้ สืบต่อไป มีโอกาสได้ฟังอีก ไม่ใช่ว่าใครมาดลบันดาลให้ แต่เพราะ กรรม ที่ได้กระทำแล้ว...

กราบเท้าบูชาคุณท่านอาจารย์สุจินต์ บริหารวนเขตต์ ที่เคารพยิ่ง
ขออนุโมทนาในกุศลจิตของทุก ๆ ท่านครับ

